

Avdelningen för juridik
Magnus Ljung

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Stärkt konstitutionell beredskap (SOU 2023:75)

Sammanfattning

SKR anser, med framhållande av vikten av att grundläggande principer upprätthålls, att den föreslagna regleringen beträffande regeringens normgivningskompetens i krig, krigsfara och vid allvarliga fredstida krissituationer är acceptabel.

11.7.3 Riksdagen kan delegera föreskriftsrätt på fler områden

SKR tillstyrker förslaget att riksdagen ska ges samma möjligheter att delegera normgivningsmakt till regeringen under allvarliga fredstida krissituationer som under krigsförhållanden.

11.7.4 Regeringen får ett utrymme att agera omgående

SKR delar utredningens bedömning att förslaget i denna del är långtgående och förändrar den normala kompetensfördelningen mellan riksdagen och regeringen. Det är en delikat uppgift att hitta balansen mellan de motstående intressena av möjlighet till snabb normgivning i allvarliga krislägen och demokratisk förankring (inkluderat effektiv normgivning i bemärkelsen ändamålsenliga regler). Som utredningen också tar upp finns det risk för missbruk av denna typ av regler (avsnitt 11.5.3).

Vid en avvägning mellan förslagets för- respektive nackdelar gör SKR bedömningen att den föreslagna regleringen, även om den är långtgående, är acceptabel. Vid denna bedömning fäster SKR särskild vikt vid att andra europeiska länder har särskild reglering på området, att god författningsberedskap i bemärkelsen att i förväg lagstifta om oförutsebara händelser av naturliga skäl är mycket svårt samt att de kontrollmekanismer för riksdagen som föreslås förefaller att vara ändamålsenliga.

SKR kan dock inte nog betona vikten av 7 kap 2 § regeringsformen om regeringen skulle komma att utnyttja de föreslagna mandat. Det är av yttersta vikt, för den demokratiska förankringen och för att åstadkomma

ändamålsenliga regler, att regeringen inför att man avser att meddela föreskrifter inhämtar synpunkter från relevanta remissinstanser i den mån det är möjligt. Det är också av yttersta vikt att tillämpliga principer i övrigt, t.ex. mänskliga rättigheter, ansvarsprincipen, det kommunala självstyret och finansieringsprincipen, respekteras.

Det är vidare av yttersta vikt att mandat utnyttjas på ett ansvarsfullt sätt och i enlighet med proportionalitetsprincipen. Häri ligger att noga överväga om ett aktiveringsbeslut överhuvudtaget ska fattas. Det får inte komma ifråga att mandat utnyttjas för att försöka kringgå den ordinarie lagstiftningsprocessen, t.ex. genom att besluta om ingripande förändringar i uppgiftsfördelningen mellan staten och den kommunala sektorn om detta inte är absolut nödvändigt för att hantera det aktuella krisläget. I det här avseendena måste riksdagen som folkets främsta företrädare säkerställa grundlagens intentioner.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande